

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИНИНГ
ЎРТА МАХСУС, КАСБ-ҲУНАР ТАЪЛИМИ МАРКАЗИ

**Умумий ўрта таълим муассасаларининг 10- ва 11- синфлари
ўқувчиларига ўқув-ишлаб чиқариш мажмуаларининг
Гулқоғоз ёпиштирувчи касбининг ўқув дастури**

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Ўргамахсус, касб-хунар таълими марказининг 2018 йил 29 майдаги 29 ва 13 К/К сон қарори билан тасдиқланган

Тузувчилар:

Яшнобод қурилиш касб-хунар коллеки
директори

А.Санаев

Яшнобод қурилиш касб-хунар коллеки
махсус фан ўқитувчилари ва ишлаб
чиқариш таълим устаси

Х.Эронова

ЎМКХТ Ахборот-методик хизмати
етакчи услубчиси

Л.Қозоқхонова

Ш.Хазратқулов

Мавзулар режаси

№	Мавзулар	Машгулотларга ажратилган соатлар
1.	Кириш. Гулқоғоз ёпиштириш ўқув устахонаси ва ундаги жиҳозлар билан танишиш. Гулқоғоз ёпиштириш ишлари түғрисида умумий маълумот.	18
2.	Гулқоғоз ёпиштириш ишлари турлари, асбоб-ускуна ва мосламалар түғрисида умумий маълумотлар.	18
3.	Гулқоғоз ёпиштириш ишлари учун қоришмаларини тайёрлаш, қоришмалари учун зарур материаллар түғрисида умумий маълумотлар.	18
4.	Гулқоғоз ёпиштириш ишларида меҳнат муҳофазаси, ҳавфсизлик техникаси, ёнғин ва электр ҳавфсизлиги қоидалари. Иш ўрнини ташкил қилиш.	18
5.	Юзаларни гулқоғоз ёпиштириш ишлари учун тайёрлаш. Гулқоғоз таснифи ва турлари.	24
6.	Гулқоғоз ёпиштириш ишлари учун асбоб-ускуна, мосламалар ва жиҳозлардан түғри фойлаланиш.	24
7.	Гулқоғоз ёпиштириш қоришмаларини тайёрлаш. Қоришма материалларини саралаш ва тайёрлаш.	30
8.	Оддий гулқоғоз ёпиштириш ишларини бажариш.	30
9.	Сифатли гулқоғоз ёпиштириш ишларини бажариш.	24
10.	Асос ва девор юзаларини тузилиши.	48
11.	Гулқоғоз ёпиштириш жараёни.	24
12.	Гулқоғоз ёпиштириш жараёнида нуқсонлар ва уларни бартараф этиш.	30
13.	Гулқоғоз ёпиштириш жойларини таъмирлаш ишлари.	24
ЖАМИ		330

Эслатма: 1. Ўқув режсанинг машгулотлар ва амалиётлар таркибига, шунингдек ўқув юкламалар ҳажсига Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги, Ўрта маҳсус, касб-хунар таълими маркази

томонидан, Халқ таълим вазирлиги билан келишган ҳолда ўзгартириши ва кўшимчалар киритилиши мумкин.

2. Ииши дастурни ишлаб чиқишида таълим муассасаси педагогик кенгаши қарорига биноан мавзуларга ва уларга ажратилган соатлар миқдорига, умумий соатлар миқдоридан чиқмаган ҳолда 15 фоизгача ўзгартириши киритилиши мумкин.

Мавзулар мазмуни

1. Гулқоғоз ёпиштириш ўқув устаҳонаси ва ундаги жиҳозлар билан танишиш. Гулқоғоз ёпиштириш ишлари тўғрисида умумий маълумот.

Иш жойларини тақсимлаш, устаҳонадаги тартиб қоидалар тўғрисида маълумот бериш. Гулқоғознинг авфзалликлари. Экологик жиҳатдан қулагайлик, арzon нарх, ҳаво ўтказувчанлиги, фойдаланишқулагайлиги, нақш ва рангларнинг катта танлови. Белгилаш-ўлчаш воситалари, асбоб-ускуналар ва жиҳозлар билан таништириш.

2.Гулқоғоз ёпиштириш ишлари турлари, асбоб-ускуна ва мосламалар тўғрисида умумий маълумотлар

Гулқоғозликда ишлатиладиган асбоб-ускуналар тўплами(гулқоғоз, метр, қайчи, елим, елимлаш чўткаси, қирғич, гулқоғоз ёпиштириш чўткалари, ип, шпателлар, гулқоғоз кесиш учун пичоқ).

3. Гулқоғоз ёпиштириш ишлари учун қоришмаларини тайёрлаш, қоришмалари учун зарур материаллар тўғрисида умумий маълумотлар.

Гулқоғозни ёпиштириш учун қуидагиелим турларидан яни сирач ёки синтетик елимлар ва мастикалардан фойдаланилади.

4. Гулқоғоз ёпиштириш ишларида меҳнат муҳофазаси.

Меҳнат маданияти, махсулот сифати, меҳнатни илмий ташкил қилиш этиш ва унумдорлигини тушунтириш. Ўқув устаҳоналарида техника электр ва ёнғин ҳавфсзлик қоидаларини ўргатиш. Шикастланиш сабаблари. Шикаст турлари. Шикастланишдан сақланиш. Ёнғин ҳавфсизлиги қоидалари. Ёнғин чиқиш сабаблари. Электр иситгич ва электр асбоблардан фойдаланиш. Гулқоғоз ёпиштириш ишларида меҳнат муҳофазаси, ҳавфсизлик техникаси, ёнғин ва электр ҳавфсизлиги қоидалари. Иш ўрнини ташкил қилиш. Биринчи ёнғин ўчириш ускуналаридан фойдаланиш тартиби. Ўт ўчириш мосламалари тўғрисида маълумот бериш. Ўт ўчириш командасини чақириш. Ўқувчиларни ёнғин чиққанда бинодан чиқиш йўллари билан таништириш. Санитария ва гигиена қоидаларига амал қилишни ўргатиш, иш жойларига ва кийиниш талабларини билдиришиш

5. Юзаларни гулқоғоз ёпиштириш ишлари учун тайёрлаш Гулқоғоз таснифи ва турлари.

Гулқоғоз ёпиштиришни турлари ва физиологик хоссалари бўйича маълумотга эга бўлиш. Ишлатиладиган метр, сувли сатҳ ўлчагич, махсус пичоқ, валик каби асбоблар билан танишиш. Ўлчаш асбобларини тўғри ишлатиш, тўғри сақлашни билиш. Ўлчаш аниқлигига қараб ўлчаш асбобини танлаш. Ташқи, ички ўлчамини метр ёрдамида тўғри ўлчаш.

6. Гулқоғоз ёпиштириш ишлари учун асбоб-ускуна, мосламалар ва

жихозлардан тўғри фойлаланиш.

Гулқоғоз ёпиштириш технологиясини ўрганиш жараёнида қоғозга ишлов бериш йўллари, гулқоғоз турлари ва сифатини ўрганиш. Хона ўлчамларига мос гулқоғозларни танлаш. Гул қоғозларнинг физик ва кимёвий хусусиятларини ўрганиш. Гулқоғозларни кесиш технологияси. Хонадаги айrim юзаларга гулқоғоз ёпиштиришнинг ўзига хос хусусиятлари. Елим тайёрлаш. Гулқоғозларни кетма кет ёпиштириш қоидалари.

7. Гулқоғоз ёпиштириш қориshmаларини тайёрлаш. Қоришма материалларини саралаш ва тайёрлаш.

Гулқоғоз ёпиштириш учун елимлар. Елимларнинг турлари, уларнинг кимёвий хоссалари. Куруқ елимларни тайёрлаш жараёни, елимларни тўғрисаклаш.

8. Оддий гулқоғоз ёпиштириш ишларини бажариш.

Суюқ обойлар оддий гулқоғозлар туркумiga киради ушбу гулқоғозни ёпиштиришда маҳсус кўникма ва маҳоратга эга бўлишингиз шарт эмас. Фақатгина: суюқ обойнинг қуруқ аралашмаси, сув, пластик идиш ва қуракча керак бўлади. Ишлатишдан олдин қуруқ аралашмали пакет силкитилади, шунда таркибий унсурлар яхшилаб аралашади. Қуруқ аралашматоза пластик идишга солинади ва илиқ сувқ ўйилади (1 кг. 5 л. сув). Совуқ сувда материалнинг барча компонентлари эримайди, ўта иссиқ сув эса, елим сегментини ишдан чиқаради. Шундан кейин, ишлатишга тайёр майин, бир турдаги массага айланишига қадар аралаштирилади. Аралашмани фақат кўлда аралаштириш керак. Миксерда жадал аралаштириш материалнинг ранги ва таркибиغا зарар етказиши мумкин. Суюқ обойларни аралаштириб, массада қумоқ-қумоқ аралашма қолмаслигига эътибор бериш лозим. Яхшилаб аралаштиргандан кейин, аралашма пакетга солинади ёки идишнинг ўзида қолдирилади, лекин устига полиэтилен пакет ёпиб қўйилади – нами буғланиб кетмаслиги керак. Масса 30 дақиқадан 5 соатгача тиндирилади. Бу вақт давомида елим сегменти эрийди ва аралашма бир турдаги консистенцияга етади. Суюқ обойларни суртиш учун энг қулай асбоб – шаффоф пластик тёрка, текислагич ёки қуракчадир. Суртиш жараёни маҳсус кўникма ва маҳоратни талаб қилмайди, шу сабабли, суюқ обойни мустақил суртиш мумкин. Обой суртишни юқори ўнг бурчакдан бошлаш керак. Шаффоф қуракчадан фойдаланган афзалроқ – ундан суртилаётган қатlam қалинлиги кўриниб туради. Суртишдан мурод обой массасининг юза бўйлаб бир текисда қопланишини таъминлашдан иборат. Қатlam ўта юпқа бўлса, ёриқлар юзага келиши мумкин, улар қуракчанинг ортга қайтишида ёпилади. Қатlam 2 мм.дан қалинроқ бўлса, материалнинг кўпроқ сарф бўлиши ва секинроқ қуришига сабаб бўлади, лекин тайёр қоплама сифатига асло зарар етказмайди. Бутун хона бўйлаб бир хил қалинликка риоя этиш тавсия қилинади. Шунда, обой қуриганидан кейин, бир текисдаги қопламага эга бўласиз. Суюқ обойлар билан ишлаш жараёнида ва безаш ишлари якунлангач, хонани шамоллатиш керак. Бу намнинг тезроқ буғланишига ва суюқ обойларнинг қуришига ёрдам беради. Ўртacha олганда, ишлов берилган юза қуриши учун 12 соатдан 48 соатгача вақт кетади. Бу обойлар таркиби ва хонадаги ҳароратга боғлиқ.

9. Сифатли гулқоғоз ёпиштириш ишларини бажариш.

Бўяладиган гулқоғозлар сифатли гулқоғозлар туркумiga киради ва ёпиштириш жараёнида маҳсус елим танлаш лозим. Қоғоз қоплама учун универсал елим танланади, флизелин ва шишаматодан бўлган гулқоғозлар учун маҳсус елим харид қилишга тўғри келади.

Асосни тайёрлаб олиш керак: эски қоплама олиб ташланади, ёриқлар тўлдирилиб текисланади, юза сувоқ билан текисланади ва бирламчи бўялади;

Гулқоғозларнинг дастлабки узун бўлаклари деразанинг чап томонидан бир бирига тақаб ёпиштирилади. Қоғозли гулқоғозларни ёпиштиришда елим деворга ҳам гулқоғозга ҳам суртилади. Флизелин ва шишамато гулқоғозларини ёпиштирганда - фақат деворга суртилади;

Гулқоғозчетлари бир-бирининг густига ёпиштирилади.

Шунданкейин никитака қаватустидан ўткирпичоқ билан юргизилади вартиқчажой лари олиб ташланади.

10. Асос ва девор юзаларини тузилиши.

Асос ва деворларни гулқоғоз ёпиштириш учун тайёрлаш, режалаш ишларини кетма-кетлигини билиш. Чизгич турлари, метр, метростат ва сувли сатх ўлчагичлардан фойдаланиш, девор юзаларини режалаш ва грунтovка ишларини олиб бориш.

11. Гулқоғоз ёпиштириш жараёни.

Гулқоғоз ёпиштириш жараёнида нуқсонлар ва уларни бартараф этиш Гулқоғозларни кесиш ва ёпиштириш жараёни кесиш тўғрисида маълумотга эга бўлиш. Маҳсус пичоқларнинг турини билиш. Гулқоғознинг турига ва гулига қараб режалаш сўнгра кесиш жараёни олиб бориш. Хона хароратига эътибор қаратиш, кесилган гулқоғозга елимни тўғри суркаш, ёпиштириш ишларини бурчакдан бошлаш, тароқли шпател ёки резина валик ёрдамида ёпиштирилган гулқоғозга ишлов бериш. Техника хавфсизлигига риоя қилиш.

12. Гулқоғоз ёпиштириш жараёнида нуқсонлар ва уларни бартараф этиш

Гулқоғоз ёпиштиришдан кейин уларни тўғри ёпишганлигини текшириш. Гулқоғозларни ёпишгандан сўнг хоналарни тозалаш, фойдаланилган асбоб ускуналарни тозалаш. Плинтус, резетка қопқоқларини ўрнатиш.

13. Гулқоғоз ёпиштириш жойларини таъмирлашишлари.

Гулқоғознинг турига ва гулига қараб режалаш сўнгра кесиш жараёни олиб бориш. Хона хароратига эътибор қаратиш, кесилган гулқоғозга елимни тўғри суркаш, ёпиштириш ишларини бурчакдан бошлаш, тароқли шпател ёки резина валик ёрдамида ёпиштирилган гулқоғозга ишлов бериш. Техника хавфсизлигига риоя қилиш.

Амалий меҳнат машғулотлари амалиётининг мазмуни

Амалий меҳнат машғулотлари гулқоғоз ишлаб чиқарувчи корхоналарнинг устахоналарида ёки келишилган ҳолларда индивидуал тадбиркорлик билан шуғулланадиган усталар устахоналарида ўқувчилар кичик гуруҳларга бўлинган ҳолда ўтказилади. Ўқувчиларга амалий меҳнат машғулотлари амалиётини ўтказиш тартиби, устахоналарда ўзини қандай тутиши бўйича тушунчалар берилади. Устахонада яратилаётган гулқоғоз маҳсулотлар турлари билан танишади. Гулқоғоз ёпиштирувчи иш ўрни қандай ташкил қилингани, қандай жиҳозлардан ташкил топгани, гулқоғоз ёпиштиришда ишлатиладиган асбоб-ускуналар билан танишади. Қўлланиладиган материаллартурларини ўрганади. Ўқувчилар усталарга бириктирилиб, уларнинг топшириғига асосан уста назоратида. Гулқоғоз ёпиштиришга жалб қилинади.

Устахонада Гулқоғоз ёпиштириш жараёнини ўрганади. Гулқоғоз ёпиштириш жараёнининг технологик харитасини тузади.

Тавсия этилган адабиётлар

Асосий адабиётлар

1. Э.К. Умирзоқов, Қ.И. Махсимов. Пардозлаш ишлари технологияси. Тошкент, „Илм зиё“, 2004й.

2. А.Е. Одилхўжаев, М.И. Мирахмедов. Сувоқчилик ва пардозлаш ишлари. Тошкент, „Илм зиё“, 2004й.

Қўшимча адабиётлар

1. Д-р Хайнер Гамм. Современная отделка помещений с использованием комплектных систем КНАУФ. „Стройматериалы“, Москва 2002 й.

2. В.Н. Кривсов и др. Плиточные, мозаичные и ксилолитовые работы. Москва, „Высшая школа“.

3. Н.Н. Данилов и др. Технология строительных процессов. Москва, „Высшая школа“, 2000г.

Электрон сайтлари

1. <http://stroyka.ru>
2. <http://bibliotekar>.